

ks. Roman Bogusław Sieroń

 <https://orcid.org/0000-0001-5536-2250>
erbes@interia.pl

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
 <https://ror.org/04qyefj88>

Czyniła miłosierdzie „czynem, słowem, modlitwą”. Przyczynek do biografii pedagogicznej św. Faustyny Kowalskiej

 <https://doi.org/10.15633/ps.29308>

Ks. Roman Bogusław Sieroń — kapłan diecezji sandomierskiej, absolwent Papieskiego Uniwersytetu Świętego Tomasza z Akwinu (Angelicum) w Rzymie, doktor nauk teologicznych z zakresu bibliistyki, doktor habilitowany nauk społecznych z zakresu pedagogiki, adiunkt w Katedrze Katechetyki Szczegółowej i Współczesnych Form Przekazu Wiary Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II; obszar badawczy: źródła biblijne pedagogiki chrześcijańskiej, biblijne modele wychowania, teologia wychowania.

Article history • Received: 3 Jun 2025 • Accepted: 26 Jun 2025 • Published: 17 Sep 2025

ISSN 1428-5673 (print) • **ISSN** 2391-6575 (online) • Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Abstrakt

Czyniła miłosierdzie „czynem, słowem, modlitwą”. Przyczynek do biografii pedagogicznej św. Faustyny Kowalskiej

Miłosierdzie jako kluczowy atrybut Boga stało się przedmiotem szczególnego nauczania w Kościele współczesnym po Soborze Watykańskim II, zwłaszcza za sprawą św. Jana Pawła II, któremu zawdzięczamy wyniesienie na ołtarze siostry Faustyny Kowalskiej, zwanej Sekretarką Bożego Miłosierdzia. Święta Faustyna to wizjonerka, mistyczka, orędowniczka Bożego Miłosierdzia. „Dzienniczek” jej autorstwa jest obecnie najbardziej popularną i najczęściej tłumaczoną na języki świata książką polskiego autora, zawierającą skierowane do każdego osobiste wezwanie do bezgranicznego zawierzenia Bogu. Model wychowania siostry Faustyny, odwołujący się do pedagogii Jezusa Chrystusa, obejmuje jej życie: wierność powołaniu, pracę, modlitwę, cierpienie; przesłanie „Dzienniczka” (pedagogia miłosierdzia) oraz ciągle aktualną duchowość – czyli promocję czci Miłosierdzia Bożego.

Słowa kluczowe: miłosierdzie, Faustyna Kowalska, biografia pedagogiczna

Abstract

She demonstrated mercy through her action, words and prayers. A contribution to the pedagogical biography of St. Sister Faustina Kowalska

Mercy as a key attribute of God has become a focal point of particular teaching in the contemporary Church following the Second Vatican Council, especially through the efforts of St. John Paul II, to whom we owe the canonization of Sister Faustina Kowalska, known as the Secretary of Divine Mercy. Saint Faustina was a visionary, mystic, and advocate of Divine Mercy. Her “Diary”, authored by her, is currently the most popular and frequently translated book by a Polish author, containing a personal call to boundless trust in God directed to every individual. Sister Faustina’s model of education, rooted in the pedagogy of Jesus Christ, encompasses her life — fidelity to her vocation, work, prayer, and suffering — her message in the „Diary” (the pedagogy of mercy), and her ever-relevant spirituality, which promotes devotion to Divine Mercy.

Keywords: mercy, Faustina Kowalska, pedagogical biography

Rok 2025 przejdzie do historii Kościoła katolickiego jako Rok Jubileuszowy, w którym do Domu Ojca przeszedł papież Franciszek, a 267. następcą św. Piotra został kardynał Robert Prevost, który przyjął imię Leon XIV. Jubileusz Zwyczajny roku 2025 ogłosił papież Franciszek bullą *Spes non confundit* („Nadzieja zawieść nie może” Rz 5, 5; 9.05.2024 r.). Jubileusz był zawsze dla Kościoła wydarzeniem o wielkim znaczeniu duchowym, kościelnym i społecznym¹.

Przypominane przez Rok Święty 2025 „Oblicze Miłosierdzia”² Boga odśloniło się także w życiu i przesłaniu urodzonej równo 120 lat temu Heleny Kowalskiej (1905–1938). To jedna z najbardziej znanych na świecie Polek oraz świętych – siostra Faustyna, święta Kościoła katolickiego, zakonnica ze Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia, mistyczka, stygmatyczka i wizjonerka³. Apostołka Bożego Miłosierdzia, Sekretarka Jezusa Miłosiernego, Prorok naszych czasów, wielka Mistyczka, Mistrzyni życia duchowego – to tytuły, które najczęściej pojawiają się przy imieniu siostry Faustyny. Należy ona do grona najbardziej znanych i lubianych świętych oraz największych mistyków w historii Kościoła.

Święta Faustyna Kowalska była przede wszystkim sekretarką zapisanych na kartach duchowego dziennika zdarzeń i słów (rodzaj rap-tularza, zapisu „na gorąco”), które traktowała jako objawienia i słowa samego Boga⁴. Treść Dzienniczka⁵ – najczęściej tłumaczonej na świecie

1 Więcej na ten temat w publikacji: L. Siwecki, *Dar odpustu w Roku Jubileuszowym*, San-domierz 2025, s. 13n.

2 Por. C. Di Sante, *Dio e i suoi volti. Per una nova teologia biblica*, Cinisello Balsamo 2014, s. 152–172.

3 Dysponujemy dziś już kompleksowymi, starszymi i najnowszymi biografiami św. Faustyny Kowalskiej, jak choćby: S. Szymański, *W służbie Bożego miłosierdzia*, Warszawa 1974; M. Winowska, *Prawo do miłosierdzia. Postannictwo s. Faustyny*, Paryż 1974; M. E. Siepak, *Błogosławiona siostra Faustyna Kowalska (1905–1938)*, Warszawa 1993; C. Ryszka, *Faustyna. Duchowa droga Świętej*, Częstochowa 2005; E. Czerwińska, *Św. Faustyna Helena Kowalska*, Warszawa 2013; G. Górny, J. Rosikoń, *Ufam. Śladami Świętej Siostry Faustyny*, Izabelin 2014; M. Pabis, *Święta Faustyna Kowalska*, Kraków 2018; S. Robak, *Siostra Faustyna Kowalska. Nauczycielka cierpienia*, Kielce 2020; E. K. Czaczkowska, *Siostra Faustyna. Biografia świętej*, Kraków 2012; M. Majdan, *Reko-lekcje ze św. Faustyną Kowalską*, Warszawa 2025.

4 Por. R. Forycki, *Sekretarka Bożego Miłosierdzia*, „Apostoł Miłosierdzia Bożego” (1997) nr 1, s. 6.

5 F. Kowalska, *Dzienniczek. Miłosierdzie Boże w duszy mojej*, Warszawa 2015.

polskiej książki⁶ – została dogłębnie przebadana nie tylko w procesie beatyfikacyjnym i kanonizacyjnym siostry Faustyny, ale doczekała się obfitej bibliografii z zakresu teologii, przede wszystkim teologii duchowości⁷. Nowością artykułu jest przywołanie najnowszych, wybranych publikacji. W swoim Dzienniczku i Listach siostra Faustyna pozostawiła świadectwo niezwykle bogatego życia wewnętrznego i przeżyć mistycznych. Jej życie, na pozór zwyczajne i niczym się niewyróżniające, jest świadectwem wielkiej zażyłości z Bogiem. To świadectwo jest cenne dla każdego człowieka, zarówno dorosłego, jak i dziecka, a więc także w szeroko rozumianym wymiarze pedagogicznym.

Właśnie w kontekście dzisiejszych problemów, zagrożeń, wyzwania w dziedzinie nauk o wychowaniu zasadne wydaje się przywołanie życia siostry Faustyny jako swojego rodzaju „fenomenu” pedagogicznego. Istnieją różne indywidualne drogi do świętości – doskonałości życia chrześcijańskiego, trzeba stosować odpowiednią pedagogię świętości, dostosowaną do rytmu poszczególnych osób⁸. Sam Jezus Chrystus powiedział do siostry Faustyny:

Żądam od ciebie uczynków miłosierdzia, które mają wypływać z miłości ku mnie. Miłosierdzie masz okazywać zawsze i wszędzie bliźnim, nie możesz się od tego usunąć ani wymówić, ani uniewinnić. Podaję ci trzy sposoby czynienia miłosierdzia bliźnim: pierwszy – czyn, drugi – słowo, trzeci – modlitwa; w tych trzech stopniach zawiera się pełnia miłosierdzia i jest niezbitym dowodem miłości ku mnie. W ten sposób dusza wysławia i oddaje cześć miłosierdziu mojemu (Dzienniczek, 742).

6 W 2008 roku „Gość Niedzielny” podał, że według Dariusza Karłowicza Dzienniczek jest najczęściej tłumaczoną na świecie polską książką. W kwietniu 2012 roku ukazała się polska wersja audio Dzienniczka.

7 Wśród pozycji tej biografii możemy wskazać na przykład: M. E. Siepak, N. Dłubak, *Duchowość świętej Faustyny*, Kraków 2000; A. Witko, *Święta Faustyna i Boże Miłosierdzie*, Kraków 2016; K. Dąbrowski CSMA, *Święta Faustyna i Michał Archanioł*, Marki 2016; liczne publikacje Józefa Pochwata, np. J. Pochwat, *Duch Święty w pismach św. Faustyny*, „Polonia Sacra” 22 (2018) nr 3, s. 59–79, <https://doi.org/10.15633/ps.2520>; M. Majdan, *Rekolekcje ze św. Faustyną Kowalską*, Warszawa 2025. Obszerna światowa bibliografia wszelkich zbiorów związanych z życiem i misją św. Faustyny Kowalskiej na stronie: <https://www.faustyna.pl/zmbm/blog/category/bibliografia/page/2/> (24.04.2025).

8 Por. R. B. Sieroń, *Wychowanie do bycia świętym w świetle eksploracji źródeł biblijnych*, w: *Wokół pojęcia świętości*, red. naukowa W. Dłubacz, Stalowa Wola 2014, s. 43–63.

Celem badawczym niniejszego artykułu z dziedziny teologii wychowania (pedagogiki chrześcijańskiej)⁹ jest próba syntetycznego spojrzenia na życie Heleny Faustyny Kowalskiej jako studium indywidualnego przypadku w drodze do świętości i osiągnięcia „ideału wychowawczego”. Biografia, a więc życiorys (grec. *bios* – życie; *grapho* – piszę) to opis życia i działalności jakiejś osoby, zwłaszcza kogoś wybitnego czy sławnego. Metodę biograficzną (zastosowaną w artykule) określamy mianem metody badawczej polegającej na analizie materiałów biograficznych poszczególnych osób, stosowaną w pedagogice, psychologii i socjologii, której celem jest nie tyle ilościowa analiza danego zjawiska, ile jego opis i rozumienie poprzez studium indywidualnych losów ludzkich¹⁰.

Niniejszy artykuł ma w zamierzeniu charakter syntetycznej biografii tematycznej – polegającej na odnalezieniu komponentów psychologicznych, socjologicznych i pedagogicznych, które wpłynęły na osiągnięcie świętości przez siostrę Faustynę (rodzinne środowisko życia, powołanie, życie zakonne, realizowana pedagogia miłosierdzia, pedagogia cierpienia, pedagogia nadprzyrodzonej pomocy душom zmarłych). Oryginalność indywidualnego przypadku Heleny Kowalskiej, wyniesionej przez Kościół katolicki na ołtarze jako świętej siostry Faustyny polega na osiągnięciu przez nią ideału wychowawczego – doskonałości chrześcijańskiej (świętości) drogą heroicznego posłuszeństwa słowu Bożemu.

Jezus Chrystus wzywa Helenę Kowalską do czynienia miłosierdzia „czynem, słowem, modlitwą” (Dzienniczek, 742), a ona – świadoma swoich niedostatków i braków – z pomocą łaski uczy się od Chrystusa miłować poprzez cierpliwość, uprzejmość, pokorę, przebaczenie, wierność, współczucie, nadzieję i wytrwałość (por. 1 Kor 13, 4–7). Jej postępowanie – odzwierciedlone w Dzienniczku – wynika z miłości, ponieważ „miłość nigdy nie ustaje” (1 Kor 13, 8).

Orędzie przekazane przez Jezusa Chrystusa siostrze Faustynie w Dzienniczku staje się elementem pedagogii Chrystusa i tę pedagogię

9 Por. J. Kostkiewicz, *Kierunki i koncepcje pedagogiki katolickiej w Polsce 1918–1939*, Kraków 2013, s. 447.

10 *Pedagogika*. Leksykon PWN, red. B. Milerski, B. Śliwerski, Warszawa 2000, s. 30; także P. Kowolik, *Badania pedagogiczne opierające się na metodzie biograficznej*, „Nauczyciel i Szkoła” (2001) nr 3/4, s. 115–122.

uwspółcześnia (aktualizuje)¹¹. Zarówno nauki teologiczne, jak i humanistyczne, w tym pedagogika katolicka – będąca odpowiedzią Kościoła katolickiego na pytania: jak kształcić, wychowywać i formować człowieka na różnych etapach jego rozwoju – są wezwane do wsłuchiwania się, wczytywania się i wmyślenia się (słowo i modlitwa) oraz działanie (powołanie i życie) na rzecz orędzia Jezusa Chrystusa, Jedyne Boga – Człowieka, Zbawiciela. Dla wizjonerki z Łagiewnik została przewidziana rola Jezusowej sekretarki, zapisującej objawienia, z których wynika, że miłosierdzie to największy z Bożych przymiotów (w szerszym aspekcie trynitarnym). Jezus Chrystus chciał objąć swym oddziaływaniem – będącym zarazem nauczaniem, wychowaniem i formowaniem – wszystkich, w ujęciu uniwersalistycznym i kosmicznym, bez barier czasowych, mentalnych czy środowiskowych¹².

Nasze zainteresowanie badawcze św. siostrą Faustyną w aspekcie pedagogicznym wzmacnia również fakt, iż Międzynarodowa Akademia Bożego Miłosierdzia, działająca przy sanktuarium w Łagiewnikach, podjęła starania o ogłoszenie Faustyny Kowalskiej doktorem Kościoła¹³, wskazując zarazem że od jej kanonizacji mija właśnie jubileuszowe, równe 25 lat.

1. Misja działania – od zwyczajności ku dziełom niezwykłym (ujęcie pedagogiczne)

Współczesny biograf siostry Faustyny, Czesław Ryszka, trafnie stwierdza:

To coś niezwykłego i cudownego, że ani proste pochodzenie, ani brak wykształcenia nie przeszkodziły w tym, aby Pan Jezus wybrał ją na swoją Sekretarkę i Apostołą Bożego Miłosierdzia, na autorkę najbardziej znaczącego dzieła

11 Zob. chronologicznie E. Staniek, *Pedagogiczne zasady Mistrza z Nazaretu*, Kraków 1995; B. Adamczyk, *Model pedagogii Jezusa w przekazie biblijnym*, Kraków 2008; J. Kochel, Z. Marek, *Pedagogia biblijna w katechezie*, Kraków 2012.

12 R. B. Sieroń, *Model wychowania według Jezusa Chrystusa w ujęciu czterech Ewangelii kanonicznych*, Rużomberok–Stalowa Wola 2008, s. 186–187.

13 Zob. A. Napiórkowski, P. Warchoł, *Santa Faustina e san Giovanni Paolo II, i Santi polacchi Apostoli Della Divina Misericordia saranno proclamati Dottori della Chiesa?*, Roma 2015.

mistycznego w języku polskim. Plany Boże nie są naszymi, dodam jedynie, że podobnie było w przypadku wielu innych osób obdarzonych specjalną misją od Boga, np. żyjąca w XIV wieku św. Katarzyna Sieneńska, Włoszka, która zażegnała schizmę w Kościele Zachodnim i doprowadziła do powrotu papieża z wygnania w Awinionie, była również bardzo prostą kobietą, nie umiała ani czytać, ani pisać. Widać taka już jest Boża pedagogia, że pośrednikami między niebem a ziemią zostają często albo dzieci, albo ludzie niewyróżniający się tym, co świat ceni najbardziej: bogactwem, wykształceniem czy wysokim pochodzeniem. Po prostu, Pan Bóg wybierając kogoś do szczególnej misji, oczekuje całkowitego oddania się Mu i zawierzenia¹⁴.

Badając analogiczne biblijne modele wychowania¹⁵, także w przypadku Heleny Kowalskiej warto odwołać się, choćby w encyklopedycznym skrócie, do jej środowiska życia (rodziny i szkoły), które w sferze ludzkiej uformowały Apostołąkę Bożego Miłosierdzia.

Maria Faustyna Kowalska (właściwie Helena Kowalska) urodziła się 25 sierpnia 1905 roku we wsi Głogowiec (dziś województwo łódzkie) jako trzecie spośród dziesięciorga dzieci. Przyszła na świat w biednej i pobożnej rodzinie. Jej rodzice, Stanisław Kowalski i Marianna z domu Babel, byli rolnikami.

Hela rodzi się jako trzecia. Ma siedem siostr—z których dwie umrą w dzieciństwie—i dwóch braci. Rodzina z najwyższym trudem wiąże koniec z końcem, jedynie dzięki wielkiej pracowitości i zaradności rodziców. Ojciec Stanisław, oprócz pracy na roli, dorabia stolarką, a matka Marianna—ciepła i życzliwa—zajmuje się gospodarstwem domowym¹⁶.

14 *Duchowa droga św. Faustyny*. Z autorem książki, rozmawia Lidia Dudkiewicz, www.niedziela.pl/arttykul/77557nd/Duchowa_droga_sw._Faustyny (01.04.2025).

15 Zob. wcześniejsze badania autora ujęte w publikacjach: R. B. Sieroń, *Model wychowania chrześcijańskiego według świętego Pawła Apostoła*, Stalowa Wola 2007; R. B. Sieroń, *Model wychowania według Jezusa Chrystusa w ujęciu czterech Ewangelii kanonicznych*, Stalowa Wola 2008; R. B. Sieroń, Karol Wojtyła: *przyczynek do biografii czasów szkolnych i akademickich*, „Społeczeństwo i Rodzina. Stalowowolskie Studia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II” 27 (2011) nr 2, s. 186–195.

16 M. Majdan, *Rekolekcje ze św. Faustyną Kowalską*, s. 13–14.

Dwa dni po urodzeniu została ochrzczona przez proboszcza, ks. Józefa Chodyńskiego, w parafii św. Kazimierza w Świniacach Warckich (powiat turecki, dziś diecezja włocławska) i otrzymała imię Helena. Od dzieciństwa odznaczała się pobożnością, umiłowaniem modlitwy, pracowitością, posłuszeństwem i wielką wrażliwością.

Z relacji matki, rodzeństwa i sąsiadów (ojciec zmarł przed rozpoczęciem procesu beatyfikacyjnego) wyłania się obraz żywego, szczerego i radosnego dziecka, obdarzonego twórczą inicjatywą. Z ojcem wydaje się ją łączyć szczególna więź – jako jedyna zna sekretne miejsce, gdzie trzymał on dubeltówkę i to jej opowiadał o swoich planach¹⁷.

Stanisław Kowalski był światłym człowiekiem – jako jeden z nielicznych we wsi umiał czytać i pisać (analogia do błogosławionej rodziny Ulmów), a w domu znajdowała się skromna biblioteczka, z której wieczorami czytano książki, przede wszystkim religijne¹⁸. Od dzieci wymagano wiele – od szóstego roku życia pasły bydło i na miarę możliwości pomagały rodzicom. W rodzinie praktykowano codzienną wspólną modlitwę i przestrzegano postów. W Dzienniczku siostra Faustyna wspomina:

Kiedy widziałam, jak ojciec się modlił, zawstydziałam się bardzo, że ja po tylu latach w Zakonie nie umiałabym się tak szczerze i gorąco modlić, toteż nieustannie składałam Bogu dzięki za takich rodziców (398)¹⁹.

W wieku siedmiu lat Helena po raz pierwszy usłyszała w duszy głos wzywający ją do doskonalszego życia. Do Pierwszej Komunii Świętej przystąpiła w wieku dziewięciu lat. Gdy miała dwanaście lat zaczęła uczęszczać do szkoły podstawowej w Świniacach i chodziła tam niecałe trzy lata. Jak zauważa Mira Majdan, „wcześniej wojenna zawierucha uniemożliwiła dzieciom formalną edukację – Hela, uczona przez ojca, zostanie przyjęta od razu do drugiej klasy i świetnie poradzi sobie

17 M. Majdan, *Rekolekcje ze św. Faustyną Kowalską*, s. 15.

18 M. Majdan, *Rekolekcje ze św. Faustyną Kowalską*, s. 14.

19 Por. E. Czerwińska, *Św. Faustyna Helena Kowalska*, s. 7.

z nauką. Przyszła autorka *Dzienniczka*, czytanego dziś na całym świecie w kilkudziesięciu przekładach, miała dobrego nauczyciela²⁰.

Jako szesnastoletnia dziewczyna Faustyna podjęła pracę w charakterze służącej u rodziny Bryszewskich – zamożnych ludzi w Aleksandrowie Łódzkim – oraz w sklepie Marcjanny Sadowskiej przy ulicy Abramowskiego 29 w Łodzi. Po roku pracy Helena wróciła do domu rodzinnego i oświadczyła, że zamierza wstąpić do klasztoru, jednak rodzice stanowczo się temu sprzeciwili.

Rodzina przeżywa szok. „Wiadomość ta zrobiła na nas wszystkich duże wrażenie, gdyż w tym czasie ludzie byli mało uświadomieni, czym jest zakon – opowiada jej siostra Józefa. Rodzice bardzo się zasmucili, a dzieci płakały”. Ojciec wytacza argument finansowy – do zakonu potrzebna jest wyprawa. Jak może ją zapewnić, skoro ma same długi – miałyby odjąć od ust pozostałym dzieciom? Oboje rodzice kategorycznie odmawiają. Nie pozwolą na takie fanaberie. Córka ma myśleć o rodzinie i żyć jak wszyscy²¹.

Aby dalej pomagać rodzicom, Helena znalazła pracę u trzech tercjarerek, a następnie pracowała w sklepie. Gdy miała 19 lat, podczas zabawy tanecznej w łódzkim parku „Wenecja” doznała wizji umęczonego Chrystusa, który wydał jej polecenie wstąpienia do zakonu.

Pierwszy etap życia Heleny Kowalskiej trafnie oddaje łacińskie *adagium*: „per aspera ad astra – przez trudy do gwiazd”. Trudności materialne rodziny równoważył zdrowy kościec aksjologiczny – wychowanie moralne i religijne przekazane przez rodziców. Zadbali oni – w odróżnieniu od współczesnych katolików – o rychły chrzest dziecka, nadanie mu imienia świętej patronki, wychowanie religijne. Z powodu materialnej biedy zrodziły się jednak obiekcje tej pobożnej rodziny²².

20 M. Majdan, *Rekolekcje ze św. Faustyną Kowalską*, s. 15.

21 M. Majdan, *Rekolekcje ze św. Faustyną Kowalską*, s. 17.

22 M. Pabis, *Święta Faustyna Kowalska*, s. 5; W. Kluz, *Sekretarka Bożego Miłosierdzia, Katowice 1997*, s. 11n; E. M. Siepak, *Błogosławiona siostra Faustyna Kowalska (1905–1938)*, s. 15n.

2. W zakonie — pragnienie świętości na drodze posłuszeństwa Bogu

Helena wyjechała do Warszawy, by szukać miejsca w klasztorze, jednak kazano jej najpierw zapracować sobie na skromny posag. W związku z tym przez rok pracowała jako pomoc domowa, aby 1 sierpnia 1925 roku wstąpić do Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia w Warszawie przy ulicy Żytniej 3/9. W zgromadzeniu zakonnym otrzymała imię siostra Maria Faustyna od Najświętszego Sakramentu. Nowicjat odbyła w Krakowie, gdzie w obecności bp. Stanisława Rosponda złożyła pierwsze, a po pięciu latach — wieczyste śluby zakonne: czystości, ubóstwa i posłuszeństwa²³.

Na uroczystości obłóczyn s. Faustyny nie było nikogo z rodziny. Przełom następuje dopiero przy pierwszych ślubach, na które przyjeżdżają oboje rodzice. Na widok uszczęśliwionej córki ich serca miękną. Faustyna nie ma do nich żalu. Chodząc z rodzicami po klasztornym ogrodzie, odpowiadała z prostotą na ich pytania. Żyję z Panem Jezusem pod jednym dachem. Widzisz tatuś — tłumaczy ojcu — Ten, któremu ślubowałam jest moim mężem i twoim zięciem. W drodze powrotnej, odwiedzając krewnych, ojciec wzrusza się do łez, opowiadając o tym, jak jego córka jest zakochana w Panu Jezusie. Faustyna otrzymuje wreszcie błogosławieństwo rodziców, na którym jej tak bardzo zależało²⁴.

Siostra Faustyna pracowała w kilku domach zgromadzenia, najdłużej w Krakowie, Płocku i Wilnie, pełniąc obowiązki kucharki, sprzedawczyni piekarni, ogrodniczki i furtianki. Na zewnątrz nic nie zdradzało jej niezwykle bogatego życia mistycznego. Gorliwie spełniała swoje obowiązki, wiernie zachowywała wszystkie reguły zakonne, była skupiona i milcząca, a przy tym naturalna, pogodna, pełna życzliwej i bezinteresownej miłości dla bliźnich. Całe jej życie koncentrowało się na konsekwentnym dążeniu do coraz pełniejszego zjednoczenia z Bogiem i na ofiarnej współpracy z Jezusem w dziele ratowania dusz. Te cechy jej charakteru, tworzące zintegrowaną osobowość, są wyraźnym wzorcem pedagogicznym.

²³ Św. Faustyna Kowalska, w: *Służąc Bogu, służyli Polsce*, t. 3, Sandomierz 2018, s. 62.

²⁴ M. Majdan, *Rekolekcje ze św. Faustyną Kowalską*, s. 19.

„Jezu mój – wyznała w Dzienniczku – Ty wiesz, że od najwcześniejszych lat pragnęłam zostać wielką świętą, to jest, pragnęłam Cię kochać tak wielką miłością, jaką Cię jeszcze dotychczas żadna dusza nie kochała” (1372). Głębię życia duchowego siostry Faustyny Kowalskiej odsłaniają Dzienniczek i Listy. Uważna lektura tych zapisków daje obraz wysokiego stopnia zjednoczenia jej duszy z Bogiem; wielkiego udzielania się Boga jej duszy oraz jej wysiłków i zmagania na drodze ku chrześcijańskiej doskonałości.

Bóg stawia na drodze siostry Faustyny ludzi, którzy wspierają ją w osiągnięciu świętości. W życiu Sekretarki Bożego Miłosierdzia rolę kierownika duchowego pełniło wiele osób. Pomagały jej rozeznawać wolę Bożą, zmagać się z trudnościami życia wewnętrznego oraz zgłębiać tajemnicę miłosierdzia Bożego. Wśród nich należy wyróżnić mistrzynię postulatu i nowicjatu, siostry przełożone w zakonie oraz spowiedników, z których pośrednictwa korzystała, przebywając w klasztorach, między innymi w Płocku, Warszawie, Wilnie i Krakowie. Niewątpliwie, najważniejsze miejsce w życiu duchowym siostry Faustyny zajmował sam Jezus Chrystus. Doświadczała Jego obecności i łaski w sakramencie pokuty i pojednania. Poza spowiedzią świętą Zbawiciel pouczał ją w wizjach i wewnętrznych natchnieniach o sposobach propagowania kultu Miłosierdzia Bożego. Siostra Faustyna starała się pilnie i wiernie wypełniać polecenia Chrystusa. W duchu posłuszeństwa uzgadniała Jego wolę z kierownikiem duchowym i stosowała się do decyzji i zaleceń przełożonych w klasztorze. Jezus Chrystus był dla niej Oblubieńcem, Mistrzem, Nauczycielem, dlatego prosiła Go o to w swoich modlitwach, by do końca życia udzielał jej cennych dla życia duchowego pouczeń. Chrystus zachęcał ją do wdzięczności za wszystko oraz do postawy cichości i pokory.

W życiu duchowym Mistyczki z Krakowa szczególną rolę odegrało dwóch kapłanów: ks. prof. dr hab. Michał Sopoćko (1888–1975)²⁵ i jezuita

25 Zob. H. Ciereszko, Posługa kierownika duchowego księdza Michała Sopoćki wobec świętej Faustyny Kowalskiej, „Studia Teologiczne Białostockie, Drohiczyńskie, Łomżyńskie” 19 (2001), s. 201–228; J. Machniak, Boże miłosierdzie w doświadczeniu św. Faustyny Kowalskiej i w teologii bł. ks. Michała Sopoćki – dynamika przyjaźni duchowej, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 8 (2009), s. 85–97, <https://doi.org/10.15290/rtk.2009.08.07>. Sylwetkę ks. Michała Sopoćki jako teologa i pedagoga kreśli w swojej cennej monografii badaczka pedagogiki katolickiej okresu międzywojennego: J. Kostkiewicz, Kierunki i koncepcje pedagogiki katolickiej w Polsce 1918–1939, s. 447: „Ksiądz Sopoćko, mimo

Józef Andrasz (1891–1963)²⁶, którzy byli szafarzami miłosierdzia Bożego w sakramencie spowiedzi świętej i kierownikami duchowymi, udzielającymi jej wsparcia i pomocy w doświadczeniach wewnętrznych²⁷.

Siostra Faustyna zetknęła się także z wieloma osobami świeckimi, które również pomogły jej w drodze do świętości.

Faktem jest, że ludzie świeccy odegrali wielką, a nawet – po ludzku sądząc – decydującą rolę w szerzeniu kultu Miłosierdzia Bożego, zapoczątkowanym przez Siostrę Faustynę. Ocalili bowiem treść posłannictwa Siostry Faustyny w okresie przejściowych zakazów władzy kościelnej dotyczących tych form kultu Miłosierdzia Bożego, które wzięły swój początek z objawień udzielonych Siostrze Faustynie. To ludzie świeccy nastawiali wtedy głowę, stojąc w obronie swego prawa do wielbienia Miłosierdzia Bożego w naszych kościołach. Oni zabiegali, by nie usuwano obrazów Chrystusa Miłosiernego z kościołów oraz gromadzili się, nawet bez zachęty i udziału kapłanów, samorzutnie na wspólne odmawianie koronki, litanii i nowenny do Miłosierdzia Bożego. Swoją postawą wytrwałości i wierności, a niekiedy także daleko posuniętą ofiarnością w kulcie Miłosierdzia Bożego, skłonili władzę kościelną do ponownego zbadania całokształtu misji Siostry Faustyny, jej życia i pism²⁸.

Badacze roli laikatu w Kościele, Eugeniusz Weron SAC i Franciszek Cegiełka, przedstawiają sylwetki osób świeckich, które zetknęły się w historii swego życia z siostrą Faustyną i współpracowali z nią w dziele Miłosierdzia Bożego, takich jak Aldona Lipszycowa, dr Maria Maciejewska,

oczywistych zainteresowań pedagogicznych, wyrażających się nie tylko w historii wychowania (habilitacja), ale i problemach społecznych wychowania, był przede wszystkim zaangażowany w realizację dzieła Miłosierdzia Bożego zainicjowanego przez Siostrę Faustynę Kowalską”.

²⁶ Zob. S. Cieślak, Rola o. Józefa Andrasza SJ w życiu i misji św. siostry Faustyny, w: *Promieniowanie orędzia miłosierdzia*, red. F. Ślusarczyk, Kraków 2010, s. 55–85; S. Bogdańska, *Ojciec Józef Andrasz SJ. Spowiednik świętych*, Kraków 2017.

²⁷ M. Szulc, *Praktyka kierownictwa duchowego w świetle „Dzienniczka” św. Faustyny Kowalskiej*, „*Studia Elbląskie*” 23 (2022), s. 355–356.

²⁸ E. Weron, F. Cegiełka, I. Rola laikatu w ruchu czcicieli Miłosierdzia Bożego. II. Z historii kultu Miłosierdzia Bożego w świecie, „*Collectanea Theologica*” 52 (1982) f. 1, s. 137–156.

Raymond Frillat, dr Adam Silberg, Eugeniusz Kazimierowski, Ludomir Śledziński²⁹.

3. Dojrzewając przez cierpienie do pełnego zjednoczenia z Bogiem

Jezus Chrystus obdarzył siostrę Faustynę wielkimi łaskami: darem kontemplacji, głębokiego poznania tajemnicy miłosierdzia Bożego, wizjami, objawieniami, ukrytymi stygmatami, darem proroctwa i czytania w ludzkich duszach, a także, rzadko spotykanym w historii Kościoła, darem mistycznych zaślubin. Tak bardzo obdarowana, pisała:

ani łaski, ani objawienia, ani zachwyty, ani żadne dary jej (duszy) udzielane nie czynią ją doskonałą, ale wewnętrzne zjednoczenie duszy mojej z Bogiem [...] Świętość i doskonałość moja polega na ścisłym zjednoczeniu woli mojej z wolą Bożą (Dzienniczek, 1107).

Surowy tryb życia i wyczerpujące posty, jakie sobie narzucała jeszcze przed wstąpieniem do Zgromadzenia, tak osłabiły jej organizm, że już w postulacie trzeba ją było wysłać do podwarszawskiego Skolimowa w celu poratowania zdrowia. Po pierwszym roku nowicjatu przyszły niezwykle bolesne doświadczenia mistyczne, tak zwanej nocy ciemnej, a potem cierpienia duchowe i moralne związane z realizacją postannictwa, jakie otrzymywała od Chrystusa. W ostatnich latach życia siostry Faustyny wzmogły się cierpienia wewnętrzne, tak zwanej biernej nocy ducha, i dolegliwości organizmu: rozwinęła się w tamtych czasach nieuleczalna choroba gruźlicy, która zaatakowała płuca i przewód pokarmowy. Z tego powodu siostra Faustyna dwukrotnie, po kilka miesięcy, przebywała na leczeniu w szpitalu na Prądniku w Krakowie (obecnie znajduje się tam kaplica jej poświęcona w Szpitalu Specjalistycznym im. św. Jana Pawła II).

Zupełnie wyniszczona fizycznie, ale w pełni dojrzała duchowo, mistycznie zjednoczona z Bogiem, zmarła w opinii świętości 5 października 1938 roku, mając zaledwie 33 lata, w tym 13 lat życia zakonnego. Bóg

²⁹ E. Weron, F. Cegiełka, I. Rola laikatu w ruchu czcicieli Miłosierdzia Bożego, „Collectanea Theologica” 52 (1982) f. 1, s. 137n.

dał jej łaskę łagodnego zgonu. To wydarzenie miało miejsce w domu Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach, w niewielkim szpitalu klasztorным, o godzinie 22.45³⁰.

Jej ciało złożono w grobowcu na cmentarzu klasztorным w Krakowie-Łagiewnikach, a w czasie procesu informacyjnego w 1966 roku przeniesiono je do kaplicy. Sława świętości jej życia rosła wraz z rozszerzaniem się nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego oraz dzięki łaskom wypraszanym przez jej wstawiennictwo.

Jednak droga do beatyfikacji siostry Faustyny – jak stwierdza autorka jej biografii, Ewa Czaczkowska – była trudna i długa, co także stanowi wskazówkę pedagogiczną. Wielkie dzieła rodzą się często w znoju i wymagają długomyślności.

Warunkiem beatyfikacji było odwołanie dekretu (notyfikacji) Świętego Oficjum, ogłoszonego w 1959 roku, który – zakazując kultu Bożego Miłosierdzia według form podanych przez s. Faustynę Kowalską – nie tylko odrzucił prawdziwość objawień, ale w ogóle kwestionował jej wiarygodność. Jednocześnie cofnięcie notyfikacji nie było możliwe bez wykazania, że s. Faustyna była osobą wyjątkowo świętobliwą, a więc i wiarygodną. Można powiedzieć: błędne koło, sprawa nie do rozwiązania. A jednak się udało – dzięki ostrożnym, ale konsekwentnym działaniom kard. Karola Wojtyły i ks. Andrzeja Deskura³¹, którzy musieli pokonać wiele oporów i trudności w Polsce i w Watykanie³².

W 1968 roku rozpoczęto w Rzymie proces beatyfikacyjny s. Faustyny Kowalskiej, który ukończono w grudniu 1992 roku. W dniu 18 kwietnia 1993 roku papież Jan Paweł II wyniósł ją do chwały ołtarzy, a 30 kwietnia 2000 roku kanonizował. Papież Polak – prawdziwy promotor jej świętości – dwa razy odwiedził grób siostry Faustyny: pierwszy raz w 1997 roku, a po raz drugi – 17 sierpnia 2002 roku, gdy dokonał uroczystej konsekracji nowo wybudowanej świątyni w Krakowie-Łagiewnikach

³⁰ Zob. Kalendarium życia świętej s. Marii Faustyny Heleny Kowalskiej ze Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia, w: F. Kowalska, *Dzienniczek*, s. 25–30.

³¹ Ks. Andrzej Deskur (1924–2011) – pracownik Papieskiej Komisji ds. Środków Przekazu, od 1966 roku jej sekretarz, a od 1973 roku prezydent; arcybiskup i kardynał; przyjaciel Jana Pawła II i promotor kultu Bożego Miłosierdzia.

³² E. K. Czaczkowska, *Przyjaciele św. Faustyny*, „Gość Niedzielny” 27.04.2025, s. 29–31.

i zawierzył świat Bożemu Miłosierdziu. Relikwie siostry Faustyny znajdują się w Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach, skąd trafiają do różnych miejsc w Polsce i na świecie³³.

Podsumowanie

Ostatnio – zgodnie z Deklaracją praw człowieka – ideał wychowawczy jest rozumiany jako wzór osobowy do naśladowania, na przykład bohater narodowy, postać historyczna, wybitny mąż stanu czy wzorzec nauczyciela. To wszystko zawiera się w idei doskonałości chrześcijańskiej, ukazanej w Biblii jako świętość³⁴. Święty w przekazie biblijnym to człowiek pobożny, którego duchowość, moralność oraz postępowanie są pochwalane przez Pismo Święte i podawane za wzór do naśladowania. Takim wzorem osobowym – w świetle niniejszego artykułu – jest św. siostra Faustyna Kowalska: wybrana ze zwykłych Kowalskich ku dziełom niezwykłym, skromna zakonnica, a jednocześnie gigant ufności Bogu, Apostołka Bożego Miłosierdzia. Ufność w duchowości św. siostry Faustyny określa jej stosunek do Boga, natomiast słowo „miłosierdzie” oznacza jej postawę wobec drugiego człowieka.

W pedagogice chrześcijańskiej wychowanie do świętości staje się niewątpliwie dążeniem do osiągnięcia ideału wychowawczego. Sam ideał, zawarty w biografii pedagogicznej św. siostry Faustyny, staje się najważniejszym celem wychowania, nadrzędnym wobec wszystkich pozostałych celów działalności edukacyjno-wychowawczej. Siostra Faustyna, przez życie – czyn, słowo, przekaz orędzia (Dzienniczka) i modlitwę, a także poprzez szerzenie kultu – poznała Boga w Chrystusie i była Jego ziemskim przedstawicielem. W niej wyraziła się przedziwna „Boża pedagogia”, która chce pociągnąć ku sobie także współczesnego człowieka – zarówno na początku jego życiowej drogi, na początku powołania, formacji permanentnej, jak i w różnych sytuacjach granicznych.

³³ Św. Faustyna Kowalska, w: *Służąc Bogu, służyli Polsce*, t. 3, s. 61–62; także w parafii Matki Bożej Częstochowskiej w Mściowie, diecezja sandomierska, gdzie autor artykułu jest proboszczem.

³⁴ R. B. Sieroń, *Wychowanie do bycia świętym w świetle eksploracji źródeł biblijnych*, w: *Wokół pojęcia świętości*, red. naukowa W. Dłubacz, s. 60.

Siostra Faustyna Kowalska ze Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia należy do grona najbardziej znanych świętych naszych czasów. Jest powszechnie uważana za Apostołąkę Bożego Miłosierdzia, Sekretarkę Jezusa Miłosiernego, Mistyczkę i Mistrzynię życia duchowego. Jej głównym zadaniem było przekazanie Kościołowi i światu orędzia Miłosierdzia Bożego, które jest przypomnieniem biblijnej prawdy o miłości miłosiernej Boga do każdego człowieka, a także wezwania do zawierzenia Mu swego życia i czynnej miłości wobec bliźniego.

Co więc stanowi *novum* modelu świętości siostry Faustyny? Pierwsze, co rzuca się w oczy po prześledzeniu jej biogramu okiem pedagoga, to bezgraniczna miłość do Boga, przeżywana w osobistej więzi z Nim. Jest ona podstawową motywacją całego jej życia – wszystkich zachowań i podejmowanych działań. Nie ma rozdziału pomiędzy jej życiem religijnym a pozostałymi sferami egzystencji. Wszystko łączy się w jedno. Aby było to możliwe, siostra Faustyna obficie czerpie z Bożej łaski i miłości, ponieważ to Boża miłość (agape) stanowi początek każdej ludzkiej miłości. Zintegrowana osobowość Heleny Kowalskiej – siostry Faustyny – „żywi się” modlitwą, życiem sakramentalnym, adoracją Jezusa eucharystycznego. Siostra Faustyna w swoim ziemskim życiu podejmuje trud współpracy z łaską, co owocuje zarówno osobistym uświęceniem, jak i nadzwyczajnymi dziełami (pedagogia miłosierdzia, pedagogia pomocy duchowej). Nie oznacza to jednak życia łatwego – doświadczyła trudu i cierpienia, które przeżywa w stopniu heroicznym (pedagogia cierpienia). Nikt nie dochodzi do świętości ścieżką prostą i przyjemną. Nikt nie staje się świętym z dnia na dzień. Każdy podejmuje własną miarę bólu, choroby, niezrozumienia, wysiłku. Świętość osiąga jedynie ten, kto jest gotowy wziąć swój krzyż i złączyć go z męką Chrystusa – „pójść wąską drogą i przejść przez ciasną bramę” (Mt 7, 14).

Święci, jak przypomina adhortacja apostołska *Verbum Domini* Benedykta XVI z 2010 roku, to ci, którzy naprawdę żyli słowem Bożym, pozwolili się kształtować przez jego słuchanie, czytanie i wytrwałe rozważanie (48). Świętość jest więc najważniejszym celem do osiągnięcia przez człowieka. Realizuje ją, współpracując z łaską Bożą i stając się człowiekiem „dobrej woli”. Według Jana Pawła II „świętość jest darem, o który trzeba nieustannie prosić. Stanowi on najcenniejszą i najskuteczniejszą odpowiedź na głód nadziei i życia we współczesnym świecie”. Ten polski

papież, który wyniósł siostrę Faustynę do chwały ołtarzy, przywoływał często jej posłannictwo jako szczególny znak Boga na czasy eskalacji zła w XX i XXI wieku. W książce *Pamięć i tożsamość* napisał:

Jeśli wspominam tutaj Siostrę Faustynę i zainaugurowany przez nią kult Chrystusa miłosiernego, to także dlatego, że i ona należy do naszych czasów. Żyła w pierwszych dekadach XX stulecia, a zmarła przed II wojną światową. I właśnie w tym czasie została jej objawiona tajemnica miłosierdzia Bożego, a to co przeżyła, zapisała w swym *Dzienniczku*³⁵.

Wezwanie Jezusa Chrystusa, aby „czynić miłosierdzie” ma także charakter wychowawczy. Model ten, przekazany przez św. Faustynę Kowalską, staje się częścią pedagogii Jezusa Chrystusa – Jedynego Nauczyciela (por. Mt 23, 8. 10; J 13, 13). Jego autorytet stoi na straży wszystkich wzorów nauczycieli i wychowawców.

Bibliografia

- Adamczyk B., *Model pedagogii Jezusa w przekazie biblijnym*, Kraków 2008.
- Benedykt XVI, Adhortacja apostolska *Verbum Domini*, 30.09.2010.
- Bibliografia wszelkich zbiorów związanych z życiem i misją św. Faustyny Kowalskiej, <https://www.faustyna.pl/zmbm/blog/category/bibliografia/page/2/> (24.04.2025).
- Bogdańska S., *Ojciec Józef Andrzej SJ. Spowiednik świętych*, Kraków 2017.
- Ciereszko H., *Posługa kierownika duchowego księdza Michała Sopoćki wobec świętej Faustyny Kowalskiej*, „*Studia Teologiczne Białostockie, Drohiczyńskie, Łomżyńskie*” 19 (2001), s. 201–228.

35 Jan Paweł II, *Pamięć i tożsamość*, Kraków 2005, s. 45; por. J. Machniak, *Doświadczenie Boga w tajemnicy Jego miłosierdzia u bł. Siostry Faustyny Kowalskiej*, Kraków 1999; J. Machniak, *Il contesto dell'esperienza mistica di Santa Suor Faustina Kowalska*, „*Analecta Cracoviensia*” 35 (2003), s. 69–177; J. Machniak, *Kierownictwo duchowe w życiu św. Faustyny Kowalskiej na podstawie „Dzienniczka”*, w: *Ojcostwo duchowe – teoria i praktyka*, red. M. Chmielewski, Lublin 2001, s. 93–120; I. Różycki, *Miłosierdzie Boże. Zasadnicze rysy nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego*, Kraków 2014; I. Rutkowska, *Pojęcie miłosierdzia w „Dzienniczku” św. Faustyny Kowalskiej*, „*Łódzkie Studia Teologiczne*” 24 (2015) nr 4, s. 71–89.

- Cieślak S., Rola o. Józefa Andrasza SJ w życiu i misji św. siostry Faustyny, w: *Promieniowanie orędzia miłosierdzia*, red. F. Ślusarczyk, Kraków 2010, s. 55–85.
- Czaczkowska E. K., Przyjaciele św. Faustyny, „Gość Niedzielny” 27.04.2025, s. 29–31.
- Czaczkowska E. K., *Siostra Faustyna. Biografia świętej*, Kraków 2012.
- Czerwińska E., *Św. Faustyna Helena Kowalska*, Warszawa 2013.
- Dąbrowski K. CSMA, *Święta Faustyna i Michał Archanioł*, Marki 2016.
- Di Sante C., *Dio e i suoi volti. Per una nova teologia biblica*, Cinisello Balsamo 2014.
- Duchowa droga św. Faustyny. Z autorem książki, rozmawia Lidia Dudkiewicz, [www.niedziela.pl/arttykul/77557nd/Duchowa droga św. Faustyny](http://www.niedziela.pl/arttykul/77557nd/Duchowa_droga_sw._Faustyny) (01.04.2025).
- Forycki R., *Sekretarka Bożego Miłosierdzia*, „Apostoł Miłosierdzia Bożego” (1997) nr 1, s. 6.
- Franciszek, *Bulla Spes non confundit*, Watykan, 9.05.2024.
- Górny G., Rosikoń J., *Ufam. Śladami Świętej Siostry Faustyny*, Izabelin 2014.
- Jan Paweł II, *Pamięć i tożsamość*, Kraków 2005.
- Kluz W., *Sekretarka Bożego Miłosierdzia*, Katowice 1997.
- Kochel J., Marek Z., *Pedagogia biblijna w katechezie*, Kraków 2012.
- Kostkiewicz J., *Kierunki i koncepcje pedagogiki katolickiej w Polsce 1918–1939*, Kraków 2013.
- Kowska F., *Dzienniczek. Miłosierdzie Boże w duszy mojej*, Warszawa 2018.
- Kowolik P., *Badania pedagogiczne opierające się na metodzie biograficznej*, „Nauczyciel i Szkoła” (2001) nr 3/4, s. 115–122.
- Machniak J., *Boże miłosierdzie w doświadczeniu św. Faustyny Kowalskiej i w teologii bł. ks. Michała Sopoćki – dynamika przyjaźni duchowej*, „Rocznik Teologii Katolickiej” 8 (2009), s. 85–97, <https://doi.org/10.15290/rtk.2009.08.07>.
- Machniak J., *Doświadczenie Boga w tajemnicy Jego miłosierdzia u Bł. Siostry Faustyny Kowalskiej*, Kraków 1999.
- Machniak J., *Il contesto dell'esperienza mistica di Santa Suor Faustina Kowalska*, „Analecta Cracoviensia” 35 (2003), s. 69–177.
- Machniak J., *Kierownictwo duchowe w życiu św. Faustyny Kowalskiej na podstawie „Dzienniczka”*, w: *Ojcostwo duchowe – teoria i praktyka*, red. M. Chmielewski, Lublin 2001, s. 93–120.

- Majdan M., *Rekolekcje ze św. Faustyną Kowalską. 15 dni rozważań i medytacji*, Warszawa 2025.
- Napiórkowski A., Warchoł P., *Santa Faustina e san Giovanni Paolo II, i Santi polacchi Apostoli Della Divina Misericordia saranno proclamati Dottori della Chiesa?*, Roma 2015.
- Pabis M., *Święta Faustyna Kowalska*, Kraków 2018.
- Pedagogika. Leksykon PWN*, red. B. Milerski, B. Śliwerski, Warszawa 2000.
- Pochwat J., *Duch Święty w pismach św. Faustyny*, „Polonia Sacra” 22 (2018) nr 3, s. 59–79, <https://doi.org/10.15633/ps.2520>.
- Robak S., *Siostra Faustyna Kowalska. Nauczycielka cierpienia*, Kielce 2020.
- Różycki I., *Miłosierdzie Boże. Zasadnicze rysy nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego*, Kraków 2014.
- Rutkowska I., *Pojęcie miłosierdzia w „Dzienniczku” św. Faustyny Kowalskiej*, „Łódzkie Studia Teologiczne” 24 (2015) nr 4, s. 71–89.
- Ryszka C., *Faustyna, Duchowa droga świętej*, Częstochowa 2005.
- Siepak M. E., *Błogosławiona siostra Faustyna Kowalska (1905–1938)*, Warszawa 1993.
- Siepak M. E., Dłubak N., *Duchowość świętej Faustyny*, Kraków 2000.
- Sieroń R. B., *Karol Wojtyła: przyczynek do biografii czasów szkolnych i akademickich*, „Społeczeństwo i Rodzina. Stalowowolskie Studia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II” 27 (2011) nr 2, s. 186–195.
- Sieroń R. B., *Model wychowania chrześcijańskiego według św. Pawła Apostoła*, Stalowa Wola 2007.
- Sieroń R. B., *Model wychowania według Jezusa Chrystusa w ujęciu czterech Ewangelii kanonicznych*, Rużomberok–Stalowa Wola 2008.
- Sieroń R. B., *Wychowanie do bycia świętym w świetle eksploracji źródeł biblijnych*, w: *Wokół pojęcia świętości*, red. naukowa W. Dłubacz, Stalowa Wola 2014, s. 43–63.
- Siwecki L., *Dar odpustu w Roku Jubileuszowym*, Sandomierz 2025.
- Stanek E., *Pedagogiczne zasady Mistrza z Nazaretu*, Kraków 1995.
- Szulc M., *Praktyka kierownictwa duchowego w świetle „Dzienniczka” św. Faustyny Kowalskiej*, „Studia Elbląskie” 23 (2022), s. 355–369.
- Szymański S., *W służbie Bożego Miłosierdzia*, Warszawa 1974.
- Św. Faustyna Kowalska*, w: *Służąc Bogu, służyli Polsce*, t. 3, Sandomierz 2018, s. 61–62.

- Weron E., Cegiełka F., I. Rola laikatu w ruchu czcicieli Miłosierdzia Bożego.
II. Z historii kultu Miłosierdzia Bożego w świecie, „Collectanea Theologica”
52 (1982) f. 1, s. 137–156.
- Winowska M., Prawo do miłosierdzia. Posłannictwo s. Faustyny, Paryż 1974.
- Witko A., Święta Faustyna i Boże Miłosierdzie, Kraków 2016.